

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ร.จันทิมพะ เป็นนามปากกาของ เร็ม หรือ รวงทอง จันทิมพะ นักเขียนสตรี ผู้มีผลงานทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี และบทร้อยกรอง ในช่วง พ.ศ.2485-2497¹ อันเป็นยุคระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา จนถึงระยะหลังสงคราม แม้จะเป็นช่วงระยะเวลาเพียง 12 ปี นวนิยายและเรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ ก็ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก ดังที่ สันต์ เทวรักษ์ กล่าวว่

บทประพันธ์ของ ร.จันทิมพะ ได้พุ่งไหลงขึ้นสู่เวทาคงโตภวกรรมด้วยอาการรวดเร็วประดุจดาวหาง เป็นข้อดีตระหนกตระคนปราโมทย์ของบุคคลทั่วไป ภายหลังกสงครามมหาเอเชียบูรพาด้วยลีลาอันเจิดฉั่นและรัดกุม มีแผนการอันต่อเนื่องและดึงดูดอย่างอัศจรรย์ ซึ่งบางครั้งก็ล้ำยุคล้ำสมัย แต่ส่วนใหญ่เคล้าเคลียอยู่กับชีวิตประจำวันของเราท่านนี้เอง งานของ ร.จันทิมพะ จึงกลายเป็นความเรียกร้อง ต้องการของประชาชนคนอ่านบรรดาที่ได้รับการศึกษาดีเริ่มแต่บัดนั้น²

ศรีบูรพา หรือ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ได้กล่าวถึง ร.จันทิมพะ ว่าเป็นนักเขียนที่ได้รับ ความนิยมอย่างรวดเร็วเทียบเคียงได้กับนักเขียนสตรีที่เด่น ๆ ในเวลานั้น เช่น น.ประภาสเถติ, ก.สุรางคนางค์, ถนอม มหาเปารยะ ฯลฯ และกล่าวยกย่องงานเขียนของ ร.จันทิมพะว่า "ด้วยการชักนำผู้อ่านให้หันเข้าหาความถูกต้องและแก่นสารของชีวิต นิยายของ ร.จันทิมพะ ก็มีได้เป็น 'ความว่างเปล่า' และมีได้เป็นเพียง 'เรื่องอ่านเล่น' สำหรับ 'ฆ่าเวลา' ให้หมดไป"³

¹ ศิลปากร, กรม, ประวัตินักเขียนไทย, เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520), หน้า 162.

² สันต์ เทวรักษ์, "รวงทองรำลึก" ใน รวมบทประพันธ์ของนักเขียนสุภาพสตรีผู้ยิ่งใหญ่ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, 2512), หน้า 2.

³ กุหลาบ สายประดิษฐ์, "จากศรีบูรพาถึง ร.จันทิมพะ" ใน เรื่องของเขาและศรีบูรพา กับบทประพันธ์ในบรรณพิภพ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คอกหญ้า, 2529), หน้า 173.

ยศ วัชรเสถียร ใช้นามปากกา อุชิซเรียวร เขียนบทความ "ในพิภพนักประพันธ์ไทย" ลงติดต่อกันในวารสารสยามสมัย ได้กล่าวยกย่อง ร.จันทิมพะ ตอนที่ว่า "เมื่อพิจารณาทางด้านศิลปะการประพันธ์แล้ว แต่ละชิ้น (เรื่อง) ของนักประพันธ์ผู้นี้งามบรรเจิดอย่างที่ไม่มียานประพันธ์ของคุณักประพันธ์ผู้หญิงด้วยกันทาบติด"⁴

ในบรรดาผลงานประพันธ์ของร.จันทิมพะ เรื่องสั้นมีปริมาณมากกว่างานเขียนรูปแบบอื่น เมื่อสำนักพิมพ์สยามได้นำเรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ มารวมเล่มอีกครั้งใน พ.ศ.2512 หลังจากมรณกรรมของเธอ 12 ปี ก็ยังมีผู้อ่านต้อนรับกว้างขวาง สำนักพิมพ์จึงได้จัดพิมพ์รวมเรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ ชุดที่ 2 และชุดที่ 3 ตามมา⁵ นับได้ว่าความนิยมเรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ มิได้ลบเลือนไปตามกาลเวลา

นอกจากชื่อเสียงของ ร.จันทิมพะ จะพิสูจน์ได้ด้วยความนิยมจากผู้อ่านและนักวิจารณ์แล้ว ใน พ.ศ.2528 เนื่องในวาระครบรอบ 100 ปี เรื่องสั้นไทย สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยได้จัดให้มีการพิจารณาประกาศเกียรติคุณนักเขียนเรื่องสั้นดีเด่น ร.จันทิมพะ ได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นนักเขียนเรื่องสั้นดีเด่นหนึ่งในสิบห้าคนจากเรื่องสั้นเรื่อง ทางสุดท้าย⁶ เกียรติคุณของ ร.จันทิมพะ ที่ได้รับการประกาศในครั้งนี้ ย่อมพิสูจน์คุณค่าของงานประพันธ์เรื่องสั้นของเธอ มิใช่แต่เพียงจากความนิยมจากผู้อ่านและค่านิยมจากนักวิจารณ์ตลอดจนเพื่อนนักประพันธ์เท่านั้น

⁴ยศ วัชรเสถียร, "ในพิภพนักประพันธ์ไทย" สยามสมัย 14 (2 มกราคม 2504), หน้า 23.

⁵รวงทอง จันทิมพะ, รวมบทประพันธ์ของนักเขียนสุภาพสตรีผู้ยิ่งใหญ่, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, 2513), หน้าค่านำ.

⁶สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, นักเขียนเรื่องสั้นดีเด่นวาระครบรอบ 100 ปี เรื่องสั้นไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, 2528), หน้า 2-3.

เรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ จึงสมควรมีการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดและกว้างขวาง
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ ในด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์

ขอบเขตของงานวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ จากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ ที่ปรากฏในหนังสือรวมเรื่องสั้น 3 เล่ม ได้แก่ จำเลยลับ รวมบทประพันธ์ของนักเขียนสุภาพสตรีผู้ยิ่งใหญ่ และเรื่องสั้นเกียรติยศของนักเขียนสตรีผู้ยิ่งใหญ่
2. ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ จากวารสารที่มีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ วารสารที่สำรวจแล้วปรากฏเรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ ตีพิมพ์อยู่ (เฉพาะเรื่องสั้นที่มีข้อมูลครบสมบูรณ์) ได้แก่วารสารต่อไปนี้

สยามสมัย (รายสัปดาห์)

ประชามิตร - สุภาพบุรุษ (รายสัปดาห์) และประชามิตร (รายทศ)

พิมพ์ไทย (รายเดือน)

โบว์แดง (รายเดือน/รายทศ/รายปักษ์)

รุ่งอรุณ (รายสัปดาห์)

เริงรมย์ (รายเดือน/รายสัปดาห์)

กุลสตรี (รายสัปดาห์)

เกียรติศักดิ์ (รายปักษ์)

เดลิเมลวันจันทร์ (รายสัปดาห์)

เพลินจิตต์ (รายเดือน)

แถบทอง (รายเดือน)

แสนสุข (รายสัปดาห์)

จำนวน เรื่องสั้นจากหนังสือรวมเรื่องสั้นมีทั้งหมด 40 เรื่อง จำนวน เรื่องสั้นที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารที่มีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติมีทั้งหมด 64 เรื่อง รวม เรื่องสั้นที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 104 เรื่อง

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย

1. สํารวจข้อมูลในหนังสือรวมเรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ
2. สํารวจข้อมูลในวารสารที่ปรากฏในหอสมุดแห่งชาติ
3. วางโครงเรื่องวิทยานิพนธ์
4. วิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 1 และ 2 อย่างละเอียด
5. เรียบเรียงเขียนเป็นวิทยานิพนธ์

สมมติฐานของการวิจัย

เรื่องสั้นของ ร.จันทิมพะ มีคุณค่าน่าสนใจในด้านแนวคิด ตัวละครและกลวิธีการประพันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้เข้าใจแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์ของ ร.จันทิมพะ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณกรรมไทยปัจจุบัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การคัดลอกข้อความจาก เอกสารชั้นต้น เพื่อ เป็นตัวอย่างประกอบการวิจัย ผู้วิจัยจะคงตามอักขรวิธีที่ปรากฏใน เอกสารชั้นต้น แม้จะไม่ถูกต้องตามอักขรวิธีในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย